

Српски језик 2

Вежбе

Синтакса

Систем зависних реченица

Среда, 22. 4. 2020.

Снежана Кадих

1. **Временске** реченице су зависне реченице које имају:

- а) именичку конституентску вредност
- б) придевску конституентску вредност
- в) прилошку конституентску вредност

(Заокружи тачан одговор.)

2. Пронађи и подвуци **временске зависне реченице** у следећем тексту:

Свима нам лакну нешто на души кад катихета заврши предавање, казујући нам како се блудни син вратио дому своме, како га је отац примио у загрљај и био му је после најмилији син.

То послеподне, а био је четвртак, искупили смо се врло рано на храстовом стаблу. Чеду смо, разуме се, већ затекли тамо. Разговарали смо о разним другим стварима, док се сви нису искупили, а кад се искупише, Чеда устаде и стаде пред нас, па поче некако свечано:

– Е, браћо, дошао је час да видимо ко је вера, а ко је невера.

3. У реченици *Кад је ушао професор, изгледао ми је као крвник* временски однос реализовања ситуације управне реченице према ситуацији означене временском реченицом има карактер:

- а) симултаности
- б) постериорности
- в) антериорности

(Заокружи тачан одговор.)

4. Који **субординатори** су карактеристични за означавање **истовремености** процеса означених предикатима управне и временске реченице?

---

5. Заокружи слово испред реченице која показује **постериорност** као временски однос између управне и временске реченице:

- а) *Кад сам радила за компјутером, нестало је струје.*
- б) *Није се противила кад сам јој скидао паучину с главе.*
- в) *Чим сам одржао предавање, напустио сам амфитеатар.*

6. Који је главни везник за означавање **антериорности** ситуације означене вишом реченицом?

---

7. Заокружи слово испред реченице која показује **антериорност** као временски однос између управне и временске реченице:

- а) *Пошто сам завршио посао, отишао сам у куповину.*
- б) *Кад сам се враћао кући, купио сам воће.*

в) *Пре него што сам отишао на путовање, прочитао сам две књиге.*

8. Каково значење има везник **док** (и појачано *све док, док год*) у **временским реченицама**?

---

9. По чему су специфичне **временске реченице** са синонимним везницима *откад* и *откако*?

---

10. Напиши реченицу у којој ће се ситуација означена управом реченицом реализовати **после** ситуације означене временском реченицом.

---

11. **Месне реченице** су зависне реченице које имају:

- а) именичку конституентску вредност
- б) придевску конституентску вредност
- в) прилошку конституентску вредност

12. Напиши који **субординатори** су карактеристични за **месне реченице**:

---

13. Подвучи **месну зависну реченицу** у следећем тексту:

– Нека буде, кад ти тако хоћеш, часни царе. Само једно од тебе тражим: напиши својом руком да ћеш ми дати да понесем са собом оно што ми је најмилије, ако се икад на мене наљутиш и са двора ме отераш.

Цар се насмеја на те речи и написа оно што је девојка пожелела. Прође тако неко време, а цар се нешто наљути на њу и рече:

– Нећу те више за жену, него иди са мог двора куда знаш.

14. Подвуци **корелативе** у следећим месним реченицама:

а) *Књига је тамо где си је оставила.*

б) *Проћи ћемо туда куда су и они прошли.*

ВЕЖБАЊЕ

(изричне, односне, временске и месне реченице)

У следећим зависносложеним реченицама одреди **врсту зависних реченица** по садржају:

15. *Стручњаци упозоравају да је ваздух загађен.*

---

16. *Ево човека кога смо очекивали.*

---

17. *Не желим да се ико осети увређен.*

---

18. *Док женка чува младунце, мужјак иде у лов.*

---

19. *Осећам како ми крв бије у жилама.*

---

20. *Где су сада оне столице које сам желео да купим?*

---

21. *Причало се да ће постати амбасадор.*

---

22. *Чим га позовем, пас дотрчи.*

---

23. *Нисте ми рекли где сте били јуче.*

---

24. *Вратиће се човек у чију су се кућу уселио.*

---

25. *Моја тетка, која је у Котору, јавља ми да и тамо пада киша.*

---

27. *Наставио је пут пешице докле се могло.*

---

28. *Било је то оне вечери кад смо испраћали баку на воз.*

---

29. *То је учинио неко ко нам не жели добро.*

---

30. *Вратите се у тачку одакле сте пошли.*

---

31. Нека се јави ко жели да иде на излет.

---

32. Објасни ми зашто си то урадио.

---

33. Где је сада град, некад су била поља и мочваре.

---

34. Покушају да чујем шта се тамо догађа.

Литература

1. Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*, Београд, ЗУНС, 2008.
2. Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд: Научна књига, 1974.